

Archeo-rapport 337

Het archeologisch onderzoek in de Sint-Pieterskerk te Mazenzele

Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Archeo-rapport 337

Het archeologisch onderzoek in de Sint-Pieterskerk te Mazenzele

Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 337 Het archeologisch onderzoek in de Sint-Pieterskerk te Mazenzele

Opdrachtgever:	Gemeente Opwijk
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/12.825/80

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2015, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Site	Mazenzele - Sint-Pieterskerk
Locatie	Provincie Vlaams-Brabant, Gemeente Opwijk, Mazenzele
Lambert 72- coördinaten	Hoekpunt 1: 136161.07, 181410.85 Hoekpunt 2: 136164.47, 181417.25 Hoekpunt 3: 136157.30, 181421.25 Hoekpunt 4: 136141.22, 181408.57
Kadastergegevens	Afdeling 3: Sectie A: perceelsnummer: 401a
Opdrachtgever	Gemeente Opwijk Marktstraat 55 1745 Opwijk
Vergunningsnummer	2015/311
Vergunningshouder	Vanessa Vander Ginst
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorschriften bij de vergunning voor een opgraving. Opwijk (Mazenzele) - Sint-Pieterskerk
Termijn veldwerk	14 t.e.m. 21 september 2015

Aard van de bedreiging	Aanleg nieuwe verwarming
Archeologische verwachting	Gelegen binnen een beschermd monument. Er kunnen resten van oudere kerkfasen en begravingen verwacht worden.
Wetenschappelijke begeleiding	Geen

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
1.1 Algemeen	p. 3
1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied	p. 3
1.3 Archeologische en historische voorkennis	p. 4
1.4 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 8
Hoofdstuk 2 Werkmethode	p. 9
Hoofdstuk 3 Analyse	p. 11
3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw	p. 11
3.2 Het sporen- en vondstenbestand	p. 11
Hoofdstuk 4 Synthese	p. 15
Bibliografie	p. 17
Bijlagen (CD-rom)	
Bijlage 1: Sporeninventaris	
Bijlage 2: Skeletinventaris	
Bijlage 3: Vondsteninventaris	
Bijlage 4: Fotoinventaris	
Bijlage 5: Coupetekeninginventaris	

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Algemeen

Naar aanleiding van de restauratie met aanleg van een nieuwe verwarming in de Sint-Pieterskerk te Mazenzele heeft Onroerend Erfgoed een archeologische opgraving opgelegd (vergunningsnummer 2015/331). Het veldwerk werd uitgevoerd door Studiebureau Archeologie bvba van 14 t.e.m. 21 september 2015.

1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

De kerk ligt redelijk centraal in het dorp Mazenzele (fig. 1.1) en is kadastraal gekend als Opwijk, afdeling 3, sectie A, perceel 401a (fig. 1.2). Geo-archeologisch gezien is het projectgebied gesitueerd in de (zand)leemstreek (fig. 1.3).

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

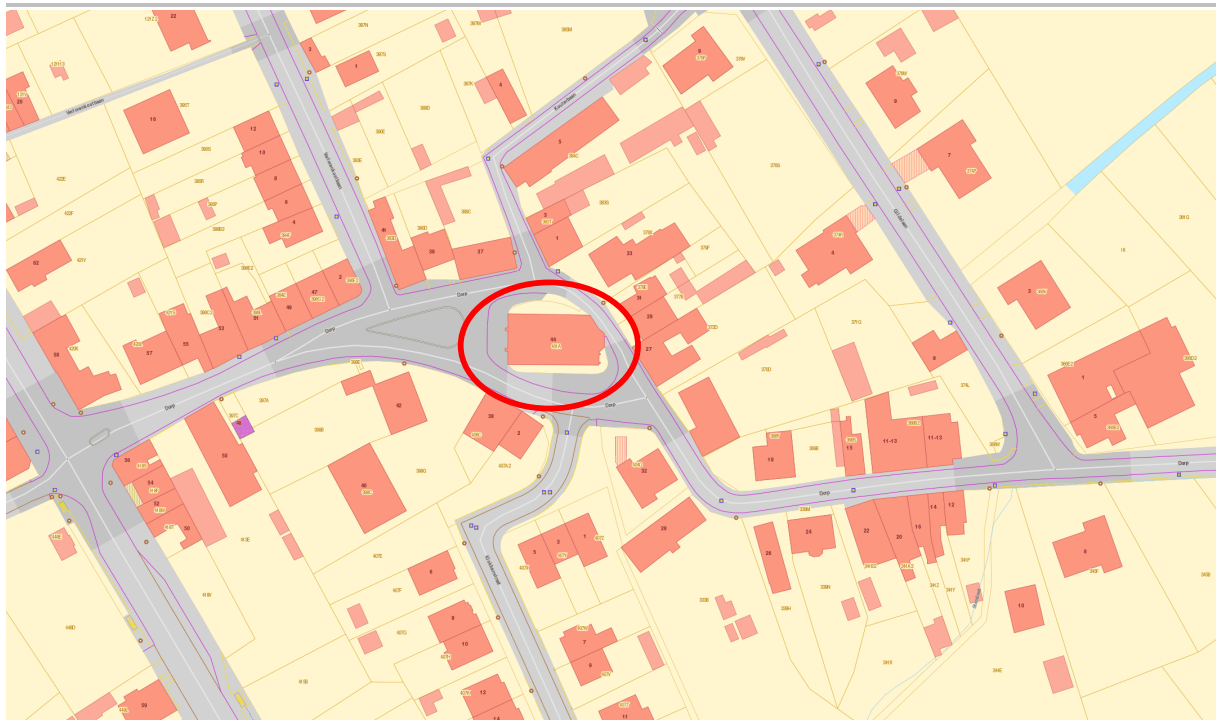

Fig. 1.2: Uittreksel van het kadastrale plan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

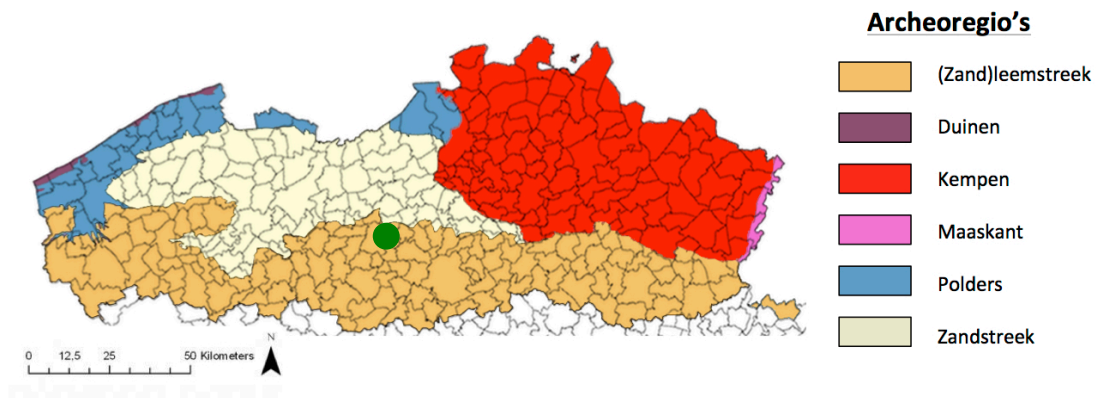

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's¹.

1.3 Archeologische en historische voorkennis

In de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) staat de Sint-Pieterskerk als CAI 2642 geïnventariseerd (fig. 1.4). Bij een archeologisch onderzoek op het voormalige kerkhof ten noordoosten van de kerk werden 40 skeletten aangetroffen op 5 aangelegde niveaus². In de noordoostsacristie werden 7 skeletten opgegraven in drie vlakken. De recentste skeletten buiten de kerk kunnen op basis van het voorkomen van plastieken haarspelden in de 20ste eeuw worden gedateerd. De skeletten in de noordoostsacristie zijn stratigrafisch ouder dan het 17de-18de-eeuwse koor en de later er tegen aan gebouwde sacristie en kunnen bijgevolg eveneens als begravingen rond de kerk worden beschouwd.

¹ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

² Vander Ginst & Smeets 2012: 33.

Volgens de gegevens van de CAI bevinden er zich buiten de Sint-Pieterskerk geen gekende archeologische vindplaatsen in de omgeving. Ten zuidwesten van het projectgebied werd bij een archeologisch vooronderzoek aan de Molenstraat een geïsoleerd Romeins crematiegraf aangetroffen³.

Fig. 1.4: Uittreksel uit de CAI met de Sint-Pieterskerk (CAI 2672)⁴.

Mazenzele zou voor het eerst vermeld zijn in 1107⁵. De parochiekerk is toegewijd aan Sint-Pieters-Banden en is sinds 16 november 1997 als monument beschermd.

De kerk dateert mogelijk uit de 13de eeuw en zou vanaf dan afhankelijk geweest zijn van de benedictijnenabdij van Affligem⁶. Volgens een andere bron was dit reeds vanaf 1098⁷.

De Moreau vermeldt dat Mazenzele voor 1559 een parochiekerk was, afhankelijk van het bisdom Kamerijk, het aartsdiakonaat Brussel en de dekenij Brussel⁸.

Volgens sommige bronnen is het oudste deel van de Sint-Pieterskerk de thans ingebouwde westertoren in vroeggotische stijl, samen met de eerste drie traveeën van de middenbeuk⁹. Volgens een andere bron zijn de toren, de viering en misschien de bovenmuren van de middenbeuk 13de-eeuws¹⁰. Een derde bron vermeldt enkel dat de toren 13de-eeuws zou zijn¹¹.

³ Vander Ginst & Smeets 2015.

⁴ www.agiv.be

⁵ Kopie midden 13de eeuw, Hasselt, Rijksarchief: Sint-Truiden. In :

<http://www.wulfila.be/tw/query/?find=mazenzele&cat=1>

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/76333>

⁷ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Mazenzele>

⁸ De Moreau 1948: 294.

⁹ www.flickr.com/photos/erfgoed/5497123485/

¹⁰ Kubach en Verbeek 1976: 758.

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/76333>

Rond 1653 en in 1835 werd de kerk uitgebreid¹². In 1653 zou het schip verbreed geweest zijn tot drie even brede beuken¹³. Het dak en de zijmuren werden verhoogd tot het huidig niveau en er zou een transept langs elke zijde bijgebouwd zijn. In 1835 werd de kerk vooral in de lengte uitgebreid. Het koor zou uit de 17de-18de eeuw dateren¹⁴. Een andere bron vermeldt een datering in de 17de eeuw¹⁵. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de toren zeer zwaar beschadigd. In 1920 werd hij hersteld en verhoogd.

De huidige Sint-Pieterskerk heeft een ingebouwde vierkante westertoren, midden- en zijbeuken van vier traveeën, een apsis van één travee met een driezijdige sluiting en sacristieën ten noorden en ten zuiden hiervan. Het geheel is een heterogene constructie in voornamelijk zandsteen, met ook arduin en bak- en zandsteenbouw voor het koor. Tot 1967 strekte zich rond de kerk een ommuurd kerkhof uit¹⁶.

Enkele cartografische bronnen geven de Sint-Pieterskerk weer. Op de Ferrariskaart (1771-1777)¹⁷ is een ommuurde kerk weergegeven (fig. 1.5). De weergave is schematisch en vrij onduidelijk. Het lijkt te gaan om een bijna N-Z-georiënteerde kerk met een transept. Het koor lijkt even breed te zijn als de westzijde van de kerk.

De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) toont een eveneens ommuurde, maar ditmaal O-W-georiënteerde en driebeukige kerk met een vrij lange, afgeronde apsis in het oosten en zonder transept (fig. 1.6)¹⁸. Deze weergave is vrijwel identiek aan deze op de Poppkaart (1842-1879) (fig. 1.7)¹⁹.

¹² Volgens Kubach en Verbeek reeds in de 16de eeuw: Kubach en Verbeek 1976: 758.

¹³ <http://www.heemkringopwijk.be/fr/w-2000-mazenzele.htm>

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/76333>

¹⁵ Kubach en Verbeek 1976: 758.

¹⁶ <http://www.heemkringopwijk.be/fr/w-2000-mazenzele.htm>

¹⁷ <http://kbr.be>

¹⁸ <http://gis.vlaamsbrabant.be/webgis/bin/view/AtlasBuurtwegen>

¹⁹ <http://kbr.be>

Fig. 1.5: Uittreksel uit de Ferrariskaart met centraal de Sint-Pieterskerk.

Fig. 1.6: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen met centraal de Sint-Pieterskerk.

Fig. 1.7: Uittreksel uit de Poppkaart met centraal de Sint-Pieterskerk.

1.4 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen

In de bijzondere voorwaarden werden geen onderzoeksvragen opgenomen.

Hoofdstuk 2 Werkmethode

Op de locaties van de te verdiepen putten en sleuven werd de vloer vooraf door de hoofdaannemer verwijderd. Er werden drie putten uitgegraven (WP 1, 2 en 3 op fig. 2.1), die onderling verbonden zijn met smalle, ondieper uitgegraven sleuven (WP 6) en een kleinere, geïsoleerde put in het noordwesten (WP 5) (fig. 2.2). De drie aangelegde grotere werkputten (2,2x1, 2,2x1 en 2x1 m) dienden 1 m onder het vloerniveau verdiept te worden, de sleuven 0,70 m en de kleinere werkput 0,50 m.

De volledige oppervlakte van de sacristie (WP 4) diende 0,25 m onder het vloerniveau verdiept te worden.

De uitgegraven werkputten werden volledig opgeschoond. De relevante profielen werden ingetekend.

Omwille van de samenstelling en de hardheid van de uit te graven puinrijke leemgrond was het noodzakelijk om met een pikhouweel de grond los te kappen alvorens deze te kunnen opscheppen. Hierbij werden in werkput 2 de bovenbenen van het skelet (S 20) in grafkuil S 18 geraakt en kon geen foto worden genomen van het skelet in situ.

Om dezelfde reden werd in de smalle O-W-georiënteerde sleuf (WP 6) een skelet van een kind (S 24) geraakt. Er werd geopteerd om de resterende botten samen met de omliggende grond in te zamelen en uit te zeven.

Deze twee skeletten waren de enige die in anatomisch verband werden aangetroffen. De losse botfragmenten werden ingezameld per werkput, gewassen en verpakt.

Aangezien in de werkputten 1 en 2 de bodem van enkele grafkuilen nog niet bereikt was op de uit te graven diepte, werden deze vlakken afgedekt met een folie.

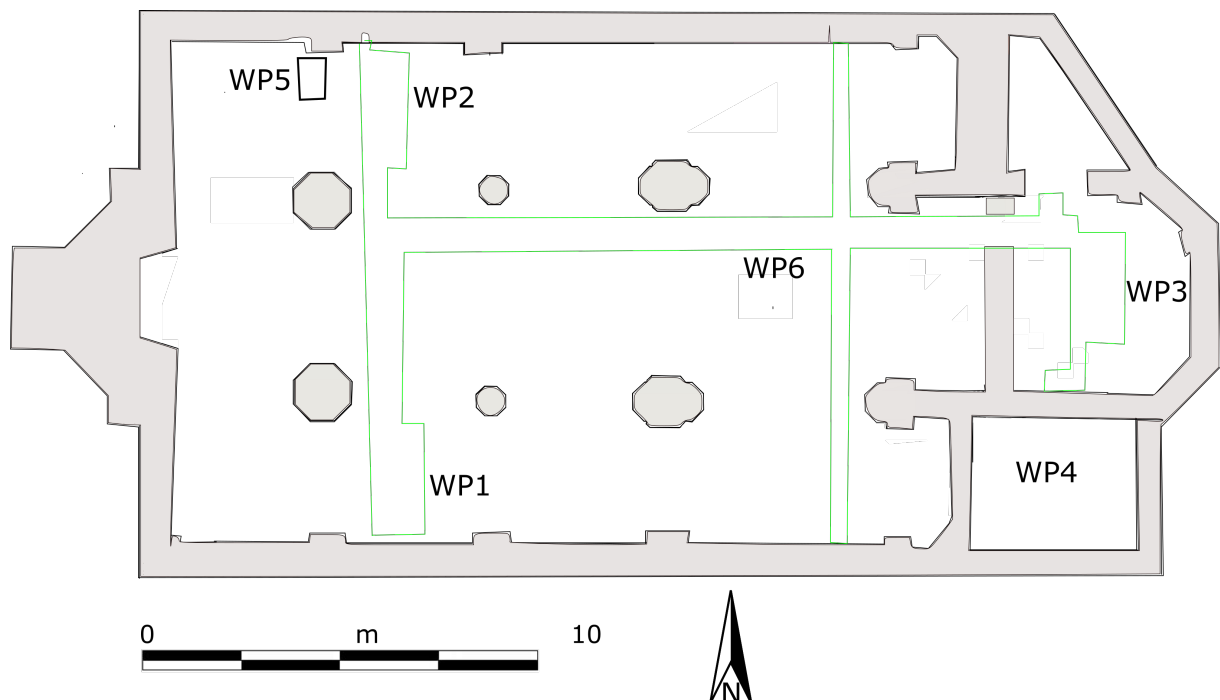

Fig. 2.1: Plan met de gegraven putten en sleuven.

Fig. 2.2: Zicht op de sleuven en de put in het koor.

Hoofdstuk 3 Analyse

3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw

Het projectgebied ligt in een bebouwde zone en is bijgevolg op de bodemkaart niet gekarteerd (fig. 4). De omgeving van de dorpskern van Mazenzele wordt gekenmerkt door leembodems (Aba0, Aep, Afp).

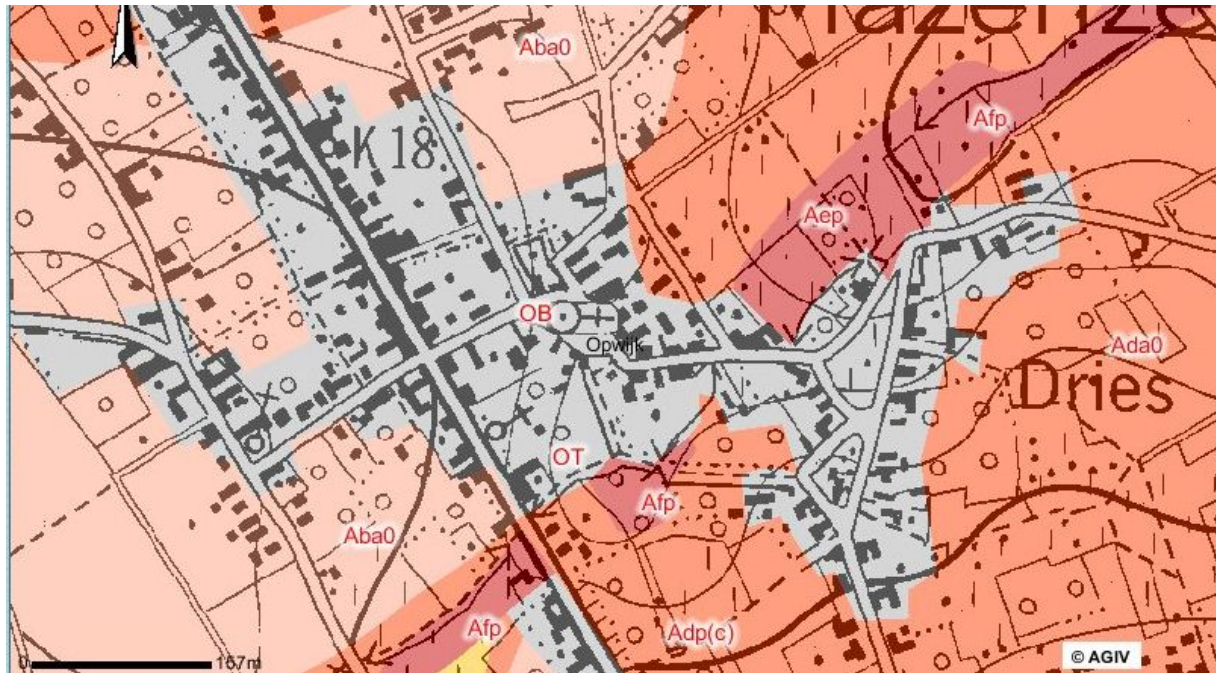

Fig. 3.1: Uitsnede van de bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

3.2 Het sporen- en vondstenbestand

In de uitgegraven werkputten en sleuven werden slechts enkele relevante archeologische sporen aangetroffen. Het betreft grafkuilen, twee skeletten in anatomisch verband en enkele fragmentair aangetroffen funderingen. Op basis van deze resten kan geen uitspraak gedaan worden over de bouwgeschiedenis van de kerk zelf.

Ook het aangetroffen archeologisch vondstmateriaal was zeer schaars. Bij de uitgraving werden in werkput 1 een wandscherf in wielgedraaid grijs aardewerk en een kleine bodemscherf in steengoed gevonden, in werkput 2 een wandscherf in rood geglaazuurd aardewerk en een scherf in wielgedraaid grijs aardewerk en in werkput 6 drie ceramiektegels (19,5 x 19,5 cm) en een scherf in rood geglaazuurd aardewerk. Aangezien de scherven bij het verdiepen werden aangetroffen en hun juiste context niet duidelijk was, worden ze beschouwd als losse vondsten.

In de werkputten 1, 2 en 5 werden O-W-georiënteerde grafkuilen aangetroffen (fig. 3.2). In het oost- en westprofiel van werkput 1 tekenen zich twee kuilen (S 6 en S 8) af die doorheen een vastere leemlaag (S 9) gegraven zijn. De skeletten zelf bevinden zich dieper dan het vlak dat op 1 m onder het vloerniveau aangelegd werd.

In werkput 2 werden in het oost- en westprofiel eveneens 2 grafkuilen (S 13 en S 18) geregistreerd (fig. 3.3). In de meest zuidelijke ervan (S 18) werden de bovenbenen, knieschijven en enkele pelvisfragmenten van een W-O-georiënteerd skelet (S 20) aangetroffen.

Onder deze grafkuil werd een oudere grafkuil (S 28) aangetroffen, die doorheen een grafkuil (S 29) aangelegd was. Beide grafkuilen bevinden zich vrijwel volledig buiten de werkput.

Ook in werkput 5 werd mogelijk een grafkuil aangesneden (S 22). Ook hier werd de onderzijde ervan niet bereikt.

Bij het verdiepen in de smalle O-W-georiënteerde sleuf (WP 6) werd het skelet (S 24) van een kind geraakt. Bij de ingezamelde botten en in het gezeefde grondstaal bevonden zich de lange beenderen van de rechterarm en de linkerfemur, een schedelfragment, beide scapulae, claviculae, wervels, ribben en een gedeelte van de pelvis²⁰. De mate van fusering van de beenderen en van één premolaar wijst mogelijk op een leeftijd tussen 5 en 7 jaar.

Naast de twee skeletten in anatomisch verband (S 20 en S 24) werd in de uitgegraven werkputten en sleuven ook los botmateriaal aangetroffen. Het voorkomen van enkele spijkers, eveneens niet in situ, wijst op het voorkomen van begravingen in kisten.

Net onder de huidige vloer in de sacristie (WP 4) werd een eveneens vrij recente vloer aangetroffen bestaande uit bakstenen (24x11 cm), ceramiektegels (22x22 cm) en natuursteentegels (27,5x27,5 cm) (fig. 3.4). In het aangelegde vlak op 0,25 m onder de recentste vloer werden geen sporen aangetroffen.

De uitgegraven put in het koor (WP 3) bestond louter uit puinlagen (fig. 3.5). In de uitbreidingen van deze put naar het noorden en zuiden toe werd telkens een deel van de 0,60 m brede, bakstenen fundering (S 4) van het koor vrijgelegd.

Ook in de smalle, ondieper uitgegraven sleuven tussen de verschillende werkputten werden enkel puinlagen aangetroffen. Wel werden in het schip twee zuilfunderingen gedeeltelijk aangesneden (S 25 en S 27). De relatie van het opgaand muurwerk van deze zuilen met de funderingen kon niet worden vastgesteld aangezien deze zone zich in het profiel bevond.

In de sleuf tussen werkput 1 en 2 werden twee O-W-georiënteerde, smalle muurtjes aangesneden uit bakstenen en afgedekt met natuursteen (S 26). De muurtjes staan 1,5 m uit elkaar verwijderd. De functie ervan is onduidelijk. Mogelijk betreft het een grafkelder.

²⁰ De botten van de skeletten in anatomisch verband werden gedetermineerd door Liesbeth Massagé.

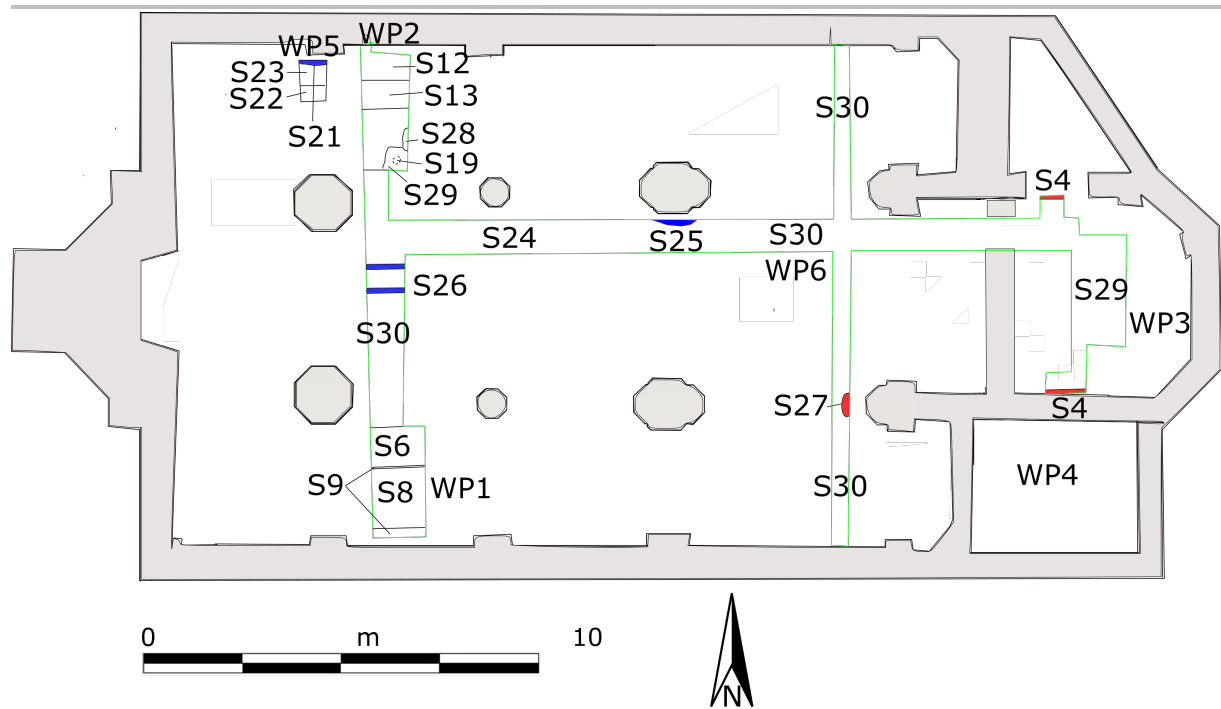

Fig. 3.2: Sporenplan.

Fig. 3.3: Oostprofiel in WP 2 in het schip.

Fig. 3.4: Recente vloer in de sacristie (WP 4).

Fig. 3.5: Puinlagen in WP 3 in het koor.

Hoofdstuk 4 Synthese

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom legde Onroerend Erfgoed in het kader van een restauratie met aanleg van een nieuwe verwarming in de Sint-Pieterskerk te Mazenzele een archeologische opgraving op.

In de uitgegraven werkputten en sleuven werden slechts enkele relevante archeologische sporen aangetroffen. Het betreft O-W-georiënteerde grafkuilen in de werkputten 1, 2 en 5 en enkele zeer fragmentair aangetroffen funderingen. Er werden geen sporen aangetroffen die meer informatie opleverden over de bouwgeschiedenis van de kerk.

In de aangelegde putten werd enkel in werkput 2 de bodem van een grafkuil (S 18) bereikt. Bij de uitgraving werd het skelet (S 20) waarvan enkel de bovenbenen zich in de werkput bevonden, geraakt waardoor deze resten niet meer in situ konden worden geregistreerd.

Ook bij het uitgraven van een smallere sleuf (WP 6) werd op een diepte van ca. 0,55 m onder het vloerniveau het skelet (S 24) van een kind (ca. 5- 7 jaar) aangetroffen.

Bibliografie

DE MOREAU E. 1948: Circonscriptions ecclésiastiques. Chapitres, abbayes, couvents en Belgique avant 1559, in : *Museum Lessianum - Section Historique*, 11, Brussel.

KUBACH H.E. & VERBEECK A. 1976: *Romanische Baukunst an Rhein und Maas*, Berlijn.

Vander Ginst V. & Smeets M. 2012: *Archeo-rapport 132. Het archeologisch onderzoek in en rond de Sint-Pieterskerk te Mazenzele*, Kessel-Lo.

Vander Ginst V. & Smeets M. 2015: *Archeo-rapport 303: Het archeologisch vooronderzoek aan de Molenstraat te Mazenzele*, Kessel-Lo.

Geraadpleegde websites:

<https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

www.agiv.be

<http://www.wulfila.be/tw/query/?find=mazenzele&cat=1>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/76333>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Mazenzele>

www.flickr.com/photos/erfgoed/5497123485/

<http://www.heemkringopwijk.be/fr/w-2000-mazenzele.htm>

<http://kbr.be>

<http://gis.vlaamsbrabant.be/webgis/bin/view/AtlasBuurtwegen>

Bijlage 1 Sporeninventaris

Afkortingen:		Kleur:		Kleur:		Textuur:		Bijmenging:		Vondsten:	
Aflijning:		L-	Licht	gevl.	gevekt	Re	Redelijk	Bio	Bioturbatie	An	Andere
		D-	Donker	gelg.	gelaagd	Ze	Ze	Hu	Humus	Bo	Bouwceramiek
Re	Redelijk			gebr.	gebrokkeld			Glau	Glauconiet	Ce	Ceramiek
Ze	Ze	Br	Bruin	hom.	homogeen	Za	Zacht	BC	Bouwceramiek	Fa	Faunaresten
		Gl	Geel	het.	hetrogeen	Ha	Hard	KM	Kalkmortel	Fl	Floraresten
S	Scherp	Go	Groen			Va	Vast	CM	Cementmortel	Gl	Glas
D	Diffuus	Gr	Grijs	m.	met	Lo	Los	ZM	Zandmortel	Ku	Kunststof
		Or	Oranje	k.	kern			HK	Houtskool	Le	Leder
Sl	Slecht	Rd	Rood	r.	rand	Z	Zand	Fe	IJzerconcreties	Li	Litisch materiaal
Go	Goed	Wt	Wit			L	Leem	Fe-slak	IJzerlak	Me	Metaal
		Zw	Zwart	vl.	vlekken	K	Klei	FeZS	IJzerzandsteen	Mu	Munt
Var	Variabel	Bl	Blauw	sp.	spikkels	V	Veen	Mg	Mangaan	Na	Natuursteen
Nat	Niet af te lijnen	Pr	Purper	lg.	lagen			ZS	Zandsteen	Pi	Pijpaarde
		Rz	Roze	lgs.	laagjes			KZS	Kalkzandsteen	St	Staalname
				br.	brokken			KS	Kalksteen		
				fi.	fibers			LS	Leisteen		
				to.	tongen			NS	Natuursteen		
				wi.	wiggen			KW	Kwarts		
				le.	lenzen			SK	Steenkool		
								VL	Verbrande leem		

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
1	4	1	Vloer		ReGo		ZeHaVa Tegel m. Ha LGr KZM			27,5x27,5x		
2	4	1	Vloer		ReGo		Tegel m. Ha LGr KZM				Onbepaald	
3	4	1	Vloer		ReGo		BS m. Ha Wt KZM				Onbepaald	

Het archeologisch onderzoek aan de dorp te opwijk

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
4	4	1	Fundering		ZeGo		BS m. Ha LGr KZM			x59x70	Onbepaald	verstek op 40 en 54 vanaf bovenzijde fundering
5	1	1	Laag			DGI	ZeHaVa Z>L				Onbepaald	zavel onder huidige vloer
6	1	1	Laag			LBr-Gr	ReHaLo Z>L	KM, HK	Ce		Onbepaald	
7	1	1	Laag			DGI m. LBr	ZeHaVa Z>L	HK, KM			Onbepaald	
8	1	1	Laag			LGr-Br	ReZaLo Z>L	NS, HK, KM			Onbepaald	
9	1	1	Laag			DGI m. LBr	ZeHaVa	HK			Onbepaald	
10	1	1	Laag			LBr-Gr	ReZaLo Z>L	BS, NS, HK, Kalkzandmortel, KM, BS			Onbepaald	
11	2	1	Laag			LBr m. DGI	ZeHaVa Z>L	KM, BS			Onbepaald	
12	2	1	Laag			LBr m. DGI	ZeHaVa Z>L				Onbepaald	
13	2	1	Laag			LBr-Gr	ReHaLo Z>L	BS, Kalkzandmortel,	Fa		Onbepaald	
14	2	1	Laag			LBr m. DGI	ZeHaVa Z>L	KM, BS, KM, NS			Onbepaald	
15	2	1	Laag			LGr m. DGI	ReHaLo Z>L	Kalkzandmortel, KS, KM			Onbepaald	
16	2	1	kuilaflijning				ZeHaVa				Onbepaald	vulling S 13
17	2	1	kuilaflijning				ZeHaVa				Onbepaald	vulling s18
18	2	1	Laag			DGI m. LBr-Gr	ReHaLo				Onbepaald	
19	2	1	schedel								Onbepaald	
20	2	1	Skelet	Rugligging W-O	ReGo				Fa		Onbepaald	enkel de bovenbenen bevonden zich in de werkput.

Het archeologisch onderzoek aan de dorp te opwijk

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
21	5	1	Fundering		ReGo		BewerktNa m. Ha LGrWt KM				Onbepaald	
22	5	1	Laag			LBr-Gr	ReHaLo Z>L	BS, KM			Onbepaald	
23	5	1	Laag			DGI m. LBr	ZeHaVa Z>L	BS, KM			Onbepaald	
24	6	1	Skelet	Rugligging W-O	50 - 75% ReGo		ZeHaVa	Kind	Fa, Me		Onbepaald	kind
25	6	1	Fundering		ReGo		Na				Onbepaald	Deels in sleufwand
26	6	1	Fundering		ReGo		BS m. Ha LGrGl KZM				Onbepaald	afgedekt met bewerkte natuursteen, tegels, gebroken
27	6	1	Fundering		ReGo						Onbepaald	mortel , bovenzijde fundering zuil,
28	6	1	Laag		ReS	DGr-Br	ZeHaVa Z>L				Onbepaald	Deels in putwand
29	6	1	Laag		ReD	LGr-Br	ZeHaVa Z>L		Fa		Onbepaald	Deels in putwand

Het archeologisch onderzoek aan de dorps opwijk

Bijlage 2 Skeletinventaris

Spoornummer: **20**

Laag:

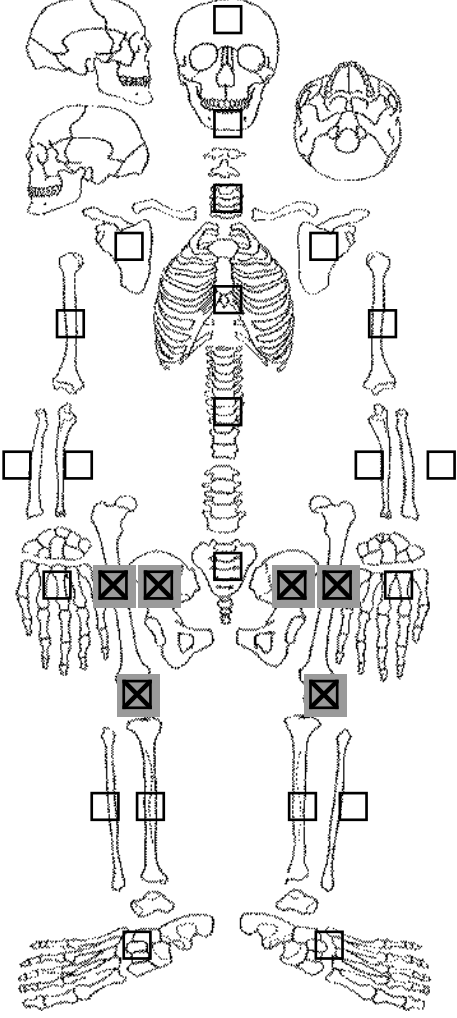
Spoortype: **Skelet**

Werkput: 2

Vlak: 1

Spoorgroep: Onbepaald

Fase: Onbepaald

Datum 21/09/2015	Graftype: Enkelvoudig graf	Aangeduide delen zijn (deels) aanwezig.
Naam Vanessa Vander Ginst	1. Bewaringshoeveelheid & toestand ☐ Vingernagels ☐ Weefsel ☐ Teennagels ☐ Tandem ☐ Galstenen ☐ Huid ☐ Nierstenen ☐ Haar ☐ Organen	
Vondsten ☐ Andere ☐ Bouwceramiek ☐ Ceramiek ☒ Faunaresten ☐ Floraresten ☐ Glas ☐ Kunststof ☐ Leder ☐ Lithisch materiaal ☐ Metaal ☐ Natuursteen ☐ Pijpaarde ☐ Staalname ☐ Textiel	2. Positie Anatomisch correct: ☐ Ja ☐ Nee Algemene positie: Rugligging Schedel: _____ Linkerarm: _____ Rechterarm: _____ Linkerbeen: _____ Rechterbeen: _____ Orientatie (hoofd/voet): W-O 3. Afmetingen (cm.) Schedel: _____ Scheenbeen: _____ Oppermarm: _____ Voet: _____ Bekken: _____ Schouders: _____ Dijbeen: _____ Totale lengte: _____	
Staalname ☐ Staal ☐ Macroresten ☐ Pollen ☐ Houtskool ☐ Dendrochronologie ☐ OSL-datering ☐ TL-datering ☐ Bodemanalyse ☐ Andere:	4. Leeftijd & Geslacht 5. Hoogtes (cm.) Schedel: _____ Bekken: _____ Voeten: _____	
Locatie (Lamb72) X: _____ m. Y: _____ m. Z: _____ m.	Commentaar, interpretatie & discussie enkel de bovenbenen bevonden zich in de werkput.	
Kleur		
Datering spoor Onbepaald	Chronologisch recenter: _____ Antropogeen bodem _____ Chronologisch gelijktijdig: _____ Spoor nummer: 20 _____ Chronologisch ouder: _____ Natuurlijke bodem _____	
Datering vulling		

Spoornummer: **24**

Laag:

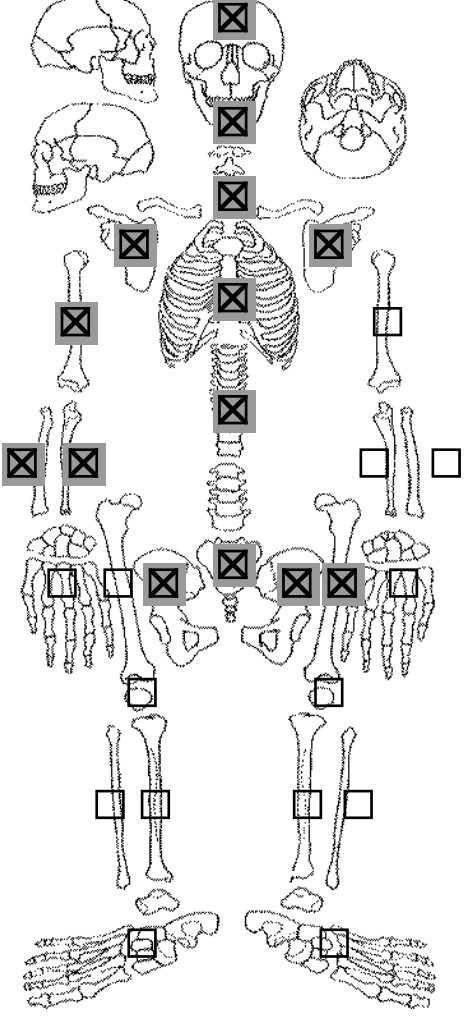
Spoortype: **Skelet**

Werkput: 6

Vlak: 1

Spoorgroep: Onbepaald

Fase: Onbepaald

Datum 21/09/2015	Graftype: Enkelvoudig graf		Aangeduide delen zijn (deels) aanwezig.	
Naam Vanessa Vander Ginst	1. Bewaringshoeveelheid & toestand 50 - 75% Redelijk goed ☐ Vingernagels ☐ Weefsel ☐ Teennagels ☐ Tandem ☐ Galstenen ☐ Huid ☐ Nierstenen ☐ Haar ☐ Organen			
Vondsten ☐ Andere ☐ Bouwceramiek ☐ Ceramiek ☒ Faunaresten ☐ Floraresten ☐ Glas ☐ Kunststof ☐ Leder ☐ Lithisch materiaal ☒ Metaal ☐ Natuursteen ☐ Pijpaarde ☐ Staalname ☐ Textiel	2. Positie Anatomisch correct: ☒ Ja ☐ Nee Algemene positie: Rugligging Schedel: _____ Linkerarm: _____ Rechterarm: _____ Linkerbeen: _____ Rechterbeen: _____ Orientatie (hoofd/voet): W-O 3. Afmetingen (cm.) Schedel: _____ Scheenbeen: _____ Oppervarm: _____ Voet: _____ Bekken: _____ Schouders: _____ Dijbeen: _____ Totale lengte: _____			
Staalname ☐ Staal ☐ Macroresten ☐ Pollen ☐ Houtskool ☐ Dendrochronologie ☐ OSL-datering ☐ TL-datering ☐ Bodemanalyse ☐ Andere:	4. Leeftijd & Geslacht Kind 5. Hoogtes (cm.) Schedel: _____ Bekken: _____ Voeten: _____			
Locatie (Lamb72) X: m. Y: m. Z: m.	Commentaar, interpretatie & discussie kind			
Kleur				
Datering spoor Onbepaald	Chronologisch recenter: _____ Antropogeen bodem _____ Chronologisch gelijktijdig: _____ Spoor nummer: 24 _____ Chronologisch ouder: _____ Natuurlijke bodem _____			
Datering vulling				

Bijlage 3 Vondsteninventaris

Totaal: 15

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	20	Skelet							1		
Faunaresten	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Distaal	Mediaal	Proximaal	Tanden	Arch. vol.	1	
2015-311-S20-Fa10	Skelet									1	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	24	Skelet							2		
Faunaresten	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Distaal	Mediaal	Proximaal	Tanden	Arch. vol.	1	
2015-311-S24-Fa11	Skelet Menselijk									1	
Metaal	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1	
2015-311-S24-Me10	Ijzer		spijkers							1	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	LV1	Losse vondst							3		
Bouwceraemiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Midden	Hoek	Andere	Arch. vol.	3	
2015-311-LV1-Bo11	Ceraemiek Oxiderend		tegels							3	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	LV2	Losse vondst							2		
Ceraemiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	2	
2015-311-LV2-Ce20	Wielgedraaid		(Post)-Middelleeuws		1	1				2	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	LV3	Losse vondst							2		
Ceraemiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	2	
2015-311-LV3-Ce20	Wielgedraaid		(Post)-Middelleeuws		2					2	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	LV4	Losse vondst							1		

Bijlage 4 Fotoinventaris

Vergunningsnummer

(F)oto, (O)verzicht, (PR)ofiel, (V)lak, (C)oupe, (D)etail, (W)erkfoto, (V)ondst, ...

2015-311-OVERZICHT-FO — Volgnummer

(S)poor, (PR)profiel, (SL)euf, (W)erk(P)ut, (L)osse(V)ondst, (P)aleo(B)oring, (M)etaal(D)etectie, ...

2015-311-OVERZICHT-FO-1	2015-311-PR1-FPR-30	2015-311-S26-FV-2	2015-311-WP3-FO-3
2015-311-OVERZICHT-FO-2	2015-311-PR1-FPR-31	2015-311-S26-FV-3	2015-311-WP3-FO-4
2015-311-OVERZICHT-FO-3	2015-311-PR2-FPR-1	2015-311-S26-FV-4	2015-311-WP3-FO-5
2015-311-OVERZICHT-FO-4	2015-311-PR2-FPR-2	2015-311-S26-FV-5	2015-311-WP3-FO-6
2015-311-OVERZICHT-FO-5	2015-311-PR2-FPR-3	2015-311-S26-FV-6	2015-311-WP3-FO-7
2015-311-OVERZICHT-FO-6	2015-311-PR2-FPR-4	2015-311-S26-FV-7	2015-311-WP3-FO-8
2015-311-OVERZICHT-FO-7	2015-311-PR2-FPR-5	2015-311-S26-FV-8	2015-311-WP3-FO-9
2015-311-PR1-FPR-1	2015-311-PR2-FPR-6	2015-311-S26-FV-9	2015-311-WP3-FO-10
2015-311-PR1-FPR-2	2015-311-PR2-FPR-7	2015-311-S26-FV-10	2015-311-WP3-FO-11
2015-311-PR1-FPR-3	2015-311-PR2-FPR-8	2015-311-S26-FV-11	2015-311-WP3-FO-12
2015-311-PR1-FPR-4	2015-311-PR2-FPR-9	2015-311-S26-FV-12	2015-311-WP3-FO-13
2015-311-PR1-FPR-5	2015-311-PR2-FPR-10	2015-311-S26-FV-13	2015-311-WP3-FO-14
2015-311-PR1-FPR-6	2015-311-PR2-FPR-11	2015-311-S26-FV-14	2015-311-WP3-FO-15
2015-311-PR1-FPR-7	2015-311-PR2-FPR-12	2015-311-S26-FV-15	2015-311-WP3-FO-16
2015-311-PR1-FPR-8	2015-311-PR2-FPR-13	2015-311-S26-FV-16	2015-311-WP3-FO-17
2015-311-PR1-FPR-9	2015-311-PR2-FPR-14	2015-311-S26-FV-17	2015-311-WP3-FO-18
2015-311-PR1-FPR-10	2015-311-PR2-FPR-15	2015-311-S26-FV-18	2015-311-WP3-FO-19
2015-311-PR1-FPR-11	2015-311-PR2-FPR-16	2015-311-WP1-FO-1	2015-311-WP3-FO-20
2015-311-PR1-FPR-12	2015-311-PR2-FPR-17	2015-311-WP1-FO-2	2015-311-WP3-FO-21
2015-311-PR1-FPR-13	2015-311-PR2-FPR-18	2015-311-WP1-FO-3	2015-311-WP3-FO-22
2015-311-PR1-FPR-14	2015-311-PR2-FPR-19	2015-311-WP1-FO-4	2015-311-WP3-FO-23
2015-311-PR1-FPR-15	2015-311-PR2-FPR-20	2015-311-WP1-FO-5	2015-311-WP3-FO-24
2015-311-PR1-FPR-16	2015-311-PR2-FPR-21	2015-311-WP1-FO-6	2015-311-WP3-FO-25
2015-311-PR1-FPR-17	2015-311-PR2-FPR-22	2015-311-WP2-FO-1	2015-311-WP3-FO-26
2015-311-PR1-FPR-18	2015-311-PR2-FPR-23	2015-311-WP2-FO-2	2015-311-WP4-FO-1
2015-311-PR1-FPR-19	2015-311-S25-FV-1	2015-311-WP2-FO-3	2015-311-WP4-FO-2
2015-311-PR1-FPR-20	2015-311-S25-FV-2	2015-311-WP2-FO-4	2015-311-WP4-FO-3
2015-311-PR1-FPR-21	2015-311-S25-FV-3	2015-311-WP2-FO-5	2015-311-WP4-FO-4
2015-311-PR1-FPR-22	2015-311-S25-FV-4	2015-311-WP2-FO-6	2015-311-WP4-FO-5
2015-311-PR1-FPR-23	2015-311-S25-FV-5	2015-311-WP2-FO-7	2015-311-WP4-FO-6
2015-311-PR1-FPR-24	2015-311-S25-FV-6	2015-311-WP2-FO-8	2015-311-WP4-FO-7
2015-311-PR1-FPR-25	2015-311-S25-FV-7	2015-311-WP2-FO-9	2015-311-WP4-FO-8
2015-311-PR1-FPR-26	2015-311-S25-FV-8	2015-311-WP2-FO-10	2015-311-WP4-FO-9
2015-311-PR1-FPR-27	2015-311-S25-FV-9	2015-311-WP2-FO-11	2015-311-WP4-FO-10
2015-311-PR1-FPR-28	2015-311-S25-FV-10	2015-311-WP3-FO-1	2015-311-WP4-FO-11
2015-311-PR1-FPR-29	2015-311-S26-FV-1	2015-311-WP3-FO-2	2015-311-WP4-FO-12

2015-311-WP4-FO-13
2015-311-WP4-FO-14
2015-311-WP4-FO-15
2015-311-WP4-FO-16
2015-311-WP4-FO-17
2015-311-WP5-FO-1
2015-311-WP5-FO-2
2015-311-WP5-FO-3
2015-311-WP5-FO-4
2015-311-WP5-FO-5
2015-311-WP5-FO-6
2015-311-WP5-FO-7
2015-311-WP5-FO-8
2015-311-WP5-FO-9
2015-311-WP5-FO-10
2015-311-WP5-FO-11
2015-311-WP6-FO-1
2015-311-WP6-FO-2
2015-311-WP6-FO-3
2015-311-WP6-FO-4
2015-311-WP6-FO-5
2015-311-WP6-FO-6
2015-311-WP6-FO-7
2015-311-WP6-FO-8
2015-311-WP6-FO-9
2015-311-WP6-FO-10
2015-311-WP6-FO-11
2015-311-WP6-FO-12
2015-311-WP6-FO-13
2015-311-WP6-FO-14
2015-311-WP6-FO-15
2015-311-WP6-FO-16
2015-311-WP6-FO-17
2015-311-WP6-FO-18
2015-311-WP6-FO-19
2015-311-WP6-FO-20
2015-311-WP6-FO-21

Bijlage 5 Coupetekeninginventaris

